

מותר.

שאמרנו לעיל שהיא בכלל ששת הדברים החשובים שאינם מתבטלים, **שנתערבה במאזה חביות חולין**, נאסרו כולן. ואם אחר כך **נפלה אחת מהן לים המלח**, ואבדה, הותרו כולן. שהקילו חכמים במה שהחמירו לאסור תערובתם של דברים חשובים, ואמרו שאם יהיה ניתן לתלות שהאיסור אבד, יחזור הדין לעיקרו, ויהיה ביטול ברוב, משום **דאמרינן: הך חביתא דנפל — דאיפורה נפל**. והשאר מותרים מדין ביטול ברוב.

ולא תיקשי לך שיסוד דין זה רב נחמן אמרו לעיל לגבי טבעות עבודה זרה, אלא — **ואיצטריך דרב נחמן, ואיצטריך דריש לקיש**.

דאי מרב נחמן, הוה אמינא, הני מילי שהקילו בשנפלה אחת מהן, היינו דוקא **עבודת כוכבים**, דהוה איסורא דלית ליה מתירין, הילכך הקלו עליו במקום תליה, להתבטל ברוב.

אבל אם התערבה **תרומה**, דהיא דבר שיש לה מתירין, שהרי יכול למכור את כל התערובת לכהנים, אימא לא הקלו חכמים שתבטל אפילו כשנאכד אחד מהן.

ואי מדריש לקיש, שאמר בחבית של תרומה שנפלה אחת לים המלח הותרו כולן, הוה **אמינא**, הני מילי חבית, **דמינכרא נפילתה**, שמקומה הגדול של חבית ניכר בשעה שהיא נעדרת ממנו, ויידעו הכל שנפילתה היא המתרת, ולא יבואו לטעות ולהתיר לבטל ברוב אפילו בלי נפילה של אחת מהם לים המלח. **אבל טבעת**, שנפלה מהתערובת, **דלא מינכרא נפילתה**, אימא לא נתיר את התערובת שנפילתה מחשש שמא יבואו לטעות ולהתיר בלי נפילה. הילכך **צריכא**

ושמואל — סבר לה כרבי יהודה בחדא, בדין עבודת כוכבים, שיש להחמיר בה ולאסור ספק ספיקא עד סוף העולם. **ופליג עליה בחדא**, שבשאר איסורין אין מחמירין, אלא מתירין ספק ספיקא.

אמר מר: רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: רימוני באדן האסורין שנפלו לריבוא רימונים מותרים — כולן אסורין.

ואם נפלו **מריבוא לשלשה**, ומשלשה נפל אחד למקום אחר, הרי הוא מותר.

והניחה הגמרא כי מה שנאמר "נפלו מריבוא לשלשה", הכונה היא שפירש אחד מהרימונים שבתערובת בריבוא, והתערב בשלשה רימונים.

ב-טו והוינן בה: **מאי שנא** שלשה רימונים, משום **דאיכא רובא**, ובטל בהם הרימון שפרש מהתערובת. אם כן אם היו **שנים**, נמי **איכא רובא** לבטל את הרימון המתערב בהם, ומדוע נקט התנא "שלשה"?

ומשנינן: אין הכי נמי. **מאי "שלשה" דקתני?** — **תרתיה והוא**. שהתערב הרימון האחד בשנים, ונמצא שהוא השלישי.

ואיבעית אימא לתרץ את שאלת הגמרא לעיל כמאן קאי שמואל: **סבר לה שמואל כרבי אליעזר**, דאית ליה במסכת עבודה זרה שיש להחמיר בעבודה זרה ולאסור בה אפילו תערובת של תערובת.

אמר ריש לקיש: חבית של תרומה סתומה,

להשמיענו דין נפילה גם בטבעת.

אמר רבה: לא התיר ריש לקיש את התערובת שנפלה ממנה חבית, אלא בתערובת של חביות שנפלה ממנה חבית, דמינכרא נפילתה. אבל אם התערבה תאינה של איסור שאינו מתבטל בתוך תאנים, ונפלה תאנה מהתערובת, לא התיר ריש לקיש, משום שלא מינכרא נפילתה.

ורב יוסף אמר: אפילו תאינה שנפלה התירה את תערובתה. כי כנפילתה האוסרת — כן עלייתה המתרת. כשם שהחמרנו לאסור את תערובתה עקב נפילתה, למרות שמדאורייתא חד בתרי בטיל, כך עלינו להקל ולתלות שהתאינה שנפלה מהתערובת היא התאנה האסורה, ואלו שנשארו מותרות. ואין לנו להחמיר ולאסור שמא לא יכירו בנפילתה ויבואו לאסור בלי נפילה.

אמר רבי אלעזר: חבית סתומה של תרומה, שמחמת חשיבותה כחבית סתומה אינה מתבטלת ברוב, שנתערבה במאה חביות חולין, ונאסרה כל התערובת באיסור תרומה — פותח אחת מהן, והרי היא מותרת. כי גם על הצד שחבית זו היא חבית התרומה, משנפתחה אין לה עוד את החשיבות של חבית סתומה, והרי היא בטילה ברוב, כדין תרומה, בתערובת של אחד למאה.

וכיון שתיקנו חכמים שכל תרומה שהתערבה באחד ומאה נוטל ממנה חלק אחד ממאה מכל התערובת ונותן לכהן. הרי גם כאן, משנפתחה החבית ובטלה במאה, נוטל הימנה חלק אחד ממאה שבה, הנקרא "כדי דימועה", ושותה את כל החבית, חוץ מאותו חלק, שאותו הוא נותן לכהן.

יתיב רב דימי, וקאמר להא שמעתא דרבי אלעזר.

אמר ליה רב נחמן: אם כן, היתר לכתחילה של "גמע ושתי" קא חזינא הכא! שאם מותר לו לפתוח את החבית, ואז רשאי לשתותה, היכן מצינו דין חבית סתומה שאינה בטילה ברוב?

אלא, אימא: נפתחה מאליה אחת מהן, נוטל הימנה כדי דימועה, אחד ממאה, ושותה את השאר. אבל אם פתחה בידי, הרי היא נשארת באיסורה.

אמר רב אושעיא: חבית של תרומה שנתערבה במאה וחמשים חביות, ונפתחו מאה מהן, נוטל מהן מכל חבית פתוחה, כדי דימועה, אחד ממאה, ונותנה לכהן, ושותה.

ישאר חמשים החביות שנשארו סתומות, ואין בהם את ההיתר של ביטול ברוב, אסורות עד שיפתחו גם הן, ואז יחול בהם דין ביטול ברוב. וכל זמן שלא נפתחו הרי הן אסורות דעבדינן כאילו החבית של תרומה מעורבת בכל החביות, גם בחמשים הסתומות, ולא אמרינן, אין אנו תולים לומר שאיסורא ברובא איתא, במאה החביות הפתוחות [שהן הרוב מהמאה וחמשים], ויטול אחת מן המאה ויהיו גם החמשים חביות מותרות לפותחם לכתחילה,

וזאת, לאפוקי מרב יהודה אמר רב, הסובר שבמקרה כזה אומרים "איסורא ברובא איתא", ולפיו יכולים לפתוח לכתחילה את חמשים החביות, לאחר שיטלו חבית אחת מהמאה.

שנינו במשנה: **הרובע והנרבע** והטריפה אוסרים את כל הזבחים שהתערבו בהן.

ודנה הגמרא: **בשלמא כולהו איסורי**, שפיר אוסרין תערובתן, **כי לא ידיע** מיהו האיסור. **אלא האי טריפה, היכי דמי?**

אי ידיע ליה, שטריפתה ניכרת לעין, לית **ולישיקליה**, יוציא את הטריפה מתוך התערובת, ויותרו כולן.

אי לא ידע ליה, שאין טריפתה ניכרת מבחוץ, אם כן, **מנא ידע דאייערב** טריפה בין הכשרות?

אמרי דבי רבי ינאי: הכא במאי עסקינן, דאייערב בהמה נקובת הקוץ בדרוסת הזאב. והיינו, שהיתה בהמה שאנו יודעים שקוץ גרם בה נקבים, ונקבים אלו הן בבשר בלבד ולא בחלל הבהמה ואינם מטריפים אותה, והיא התערבה בדרוסת הזאב, שגם בה יש נקבים שעושים בה שיני הזאב, והיא טריפה משום שהארס שורפה. וכיון שהתערבו נקובת הקוץ עם דרוסת הזאב, שוב אי אפשר להבחין בנקביהם מי היא נקובת הקוץ הכשירה, ומי היא דרוסת הזאב הטריפה.

ריש לקיש אמר: הכא במאי עסקינן, כגון דאייערב ב"נפולח", כבהמה שנפלה ממקום גבוה למטה, ואינה יכולה לעמוד, והיא ספק טריפה, שמא נתרסקו אבריה הפנימיים. [ובהמה כזאת, אם נשחטה תוך מעת-לעת לנפילתה, הרי היא אסורה, ולא תועיל בה בדיקה. ולאחר מעת לעת, היא מוחזקת כ"ספק טריפה", וצריכה בדיקה מכל סימני טריפות]. ואין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה, כי היות והיא הוחזקה כ"ספק טריפה" וטעונה בדיקה, הרי היא אסורה

לקרבן משום "הקריבהו נא לפחתך", שגנאי הוא להביא לעזרה דבר שאינו ראוי להביאו לאדם חשוב.

ודנה הגמרא: למה פסלת לה לקרבן משום צריכה בדיקה בסימני טריפה עקב נפילתה? והרי **"נפולח" נמי, ליברקה** אם תעמוד ותלך, ואז היא כשירה לגמרי [והקושיה היא רק לפי למאן דאמר אם עמדה הנפולה והלכה, שוב לא צריכה בדיקה נוספת בגופה].

ומשנינן: **קסבר ריש לקיש: עמדה** לאחר נפילה, **צריכה** לשהות **מעט לעת** לפני שנכשירנה, ואם לא שהתה מעט לעת, ושחטוה, הרי היא טריפה ולא תועיל לה בדיקת סימני טריפה כי חיישינן לריסוק האיברים הפנימיים. ואפילו **הלכה, צריכה בדיקה** לאחר שחיתתה. וכיון שבכל ענין צריכה בדיקה לאחר שחיתה, אי אפשר להביאה לעזרה, משום "הקריבהו נא לפחתך".

רבי ירמיה אמר: הכא במאי עסקינן, כגון דאייעריב בולד טריפה, שהיא עצמה אין לה כל סימני טריפה, וכל פסולה הוא משום שנולדה מטריפה. ולפיכך אי אפשר להכירה כשנתערבה, ורבי אליעזר היא, דאמר: **ולד שנולד מבהמה טריפה, לא יקרב לגבי מזבח.**

ועתה מבארת הגמרא מדוע לא סוברים כל אחד משלשת האמוראים [רבי ינאי, ריש לקיש ורבי ירמיה] את האוקימתא של חבריהם:

כולהו, ריש לקיש ורבי ירמיהו, כרבי ינאי, שהעמיד בכגון שהתערבה נקובת הקוץ בדרוסת זאב, **לא אמרי**, משום שלדעתם ההבדל בין נקובת הקוץ לדרוסת הזאב מידע

שנינו במשנה: **קדשים** שהתערבו **בקדשים** מין במינו – זה יקרב לשם מי שהוא בעליו, וזה יקרב למען מי שהוא בעליו.

ודנה הגמרא: **והא בעי סמיכה על ידי הבעלים!**? והיות והתערבו זה בזה, אין הבעלים יודעים מה הוא קרבנם שיוכלו לסמוך עליו, וכיצד מקריבים בלי סמיכת הבעלים?

ומשנינן: **אמר רב יוסף: הכא במאי עסקינן, בקרבן נשים**, שאינו טעון סמיכה. אבל **בקרבן אנשים** הטעון סמיכה **לא** איירי מתניתין, כי לו אין תקנה להקריב כל אחד לשם בעליו, לפי שאינם יכולים לסמוך, משום דלא ידעי מיהו קרבנם.⁽¹³⁾

איתיביה אבוי מהא דתניא בתוספתא: **קרבן עה-א יחיד שנתערב בקרבן יחיד**, כגון חטאת של זה בחטאת של אחר, או קרבן עולה של זה בקרבן עולה של אחר,

וקרבן ציבור אחד שנתערב בקרבן ציבור

ידיע, שניכר ההבדל ביניהם. **כי האי**, דרוסת הזאב, הנקב שבה אינו עגול, משום שהצפורן של הזאב קורעת את הבשר, **אלא הוא משובך**. ואילו **האי**, נקובת הקרן, הנקב הוא **עגיל**, שהקרן שנתחב משאיר בו נקב עגול.

כולהו, רבי ינאי ורבי ירמיה, **כריש לקיש לא אמרי**, כי **קפברי**, אם **עמדה** הבהמה לאחר שנפלה **אינה צריכה המתנה מעת לעת**, וגם אם שחטו אותה בתוך מעת לעת, אפשר לבדוק את סימני טריפותה, ולהכשירה.

וכן קסברי שאם **חלכה** הבהמה **שוב אינה צריכה בדיקה**. ואם כן, לא יתכן להעמיד את המשנה **בנפולה שהתערבה**, כי אפשר לבדוקה בהליכה ולהכשירה.

כולהו, רבי ינאי וריש לקיש **כרבי ירמיה לא אמרי**, כי **כרבי אליעזר**, האוסר ולד טריפה, **לא מוקמי**, כי לדעתם וולד של בהמה טריפה אינו טריפה.

עולה, ודמיהן חולין, כי קודש אינו תופס דמיו אלא כשיוצא לחולין [כמו בעל מום], אבל קרבנות אלו הרי אינם יוצאים לחולין אלא הם נמכרים לצרכי קדשים, וכמו כן, את ההקדש הוא אינו גוזל, שהרי הוא נותן לו את הור הגדול בחינם.

ומדייק **המקדש דוד** [יח א] **מרש"י**, שהוא נוטל כל שור ושור, חוץ מהגדול, ומקנה אותו לאנשים אחרים לצורכי עולות, בין אם הוא קודש ובין אם הוא חול.

ותמה שם **הרש"ש**, כיצד יכול הוא להקנות לאחרים את כל השוורים, והרי אם השור שהוא מקנה הוא הקרבן שלו, אין מכירתו חלה, כי המוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום.

13. **הרמב"ם** [פסולי המוקדשין ו ד] פסק שבקרבנות האנשים הואיל וכל אחד צריך לסמוך על קרבנו, הרי אלו לא יקרבו עד שיתן האחד את חלקו לחברו.

והקשה **רע"א** [על המשנה] כיצד יכול אדם להקנות את חלקו בקרבן לחברו, והרי קיימא לן שהמוכר עולתו ושלמיו לאדם אחר לא עשה ולא כלום [פסחים פט ב].

ובמסכת מנחות [קח ב] שנינו, שאם התערב שור של הקדש בשוורים של חולין, הגדול שבהם יהיה הקדש, וכל השאר יימכרו לצרכי עולות, ודמיהן חולין. ומבאר **רש"י** שהשור הגדול יהיה הקדש של קרבן עולה, וכל האחרים יימכרו לצרכי עולות, שמא כל אחד מהם הוא